

A helyismereti gyűjtemény és a helyi kötetkatalógusok

Általános érdeklődés és elismerés fogadta könyvtárosi és olvasói körökben a helyi kötetkatalógusokat, az „első fecskék”-et. E kiadványok révén — sokminden egyéb haszon mellett — jobban szem elé kerül a könyvtárak állománya, áttekinthetőbbé válik a gyűjtemény. Ez egyúttal előtérbe hozza a könyvtárosok felelősségét is. Az *Élet és Irodalom* glosszája például — amelyet a *Népszabadság* is átvett — bírálja a *Szekszárdi Megyei Könyvtár* jegyzékének hiányait. Méltán, mert falusi törzsnegyagot képező művek nem hiányozhatnak a megyei könyvtár állományából.

Az említett glosszának az az állítása azonban, hogy a könyvtár „titkolja” állománya egy részét, téves. Kötetkatalógusaink ugyanis ajánló jellegű, válogatott jegyzékek. Nem lenne célszerű a megyei könyvtárak teljes gyűjteményét füzetkatalógusokban kiadni. A teljes állományt az érdeklődők áttekinthetik a könyvtár cédulakatalógusában.

Ennek a válogatott műveket feltáró ajánló jegyzéknek természetesen a korszerű műveltség igénye szerint arányosan összeállított, közérdeklődésre számot tartó műveket kell tartalmaznia. Ez az állomány nyilván nem lehet azonos Szekszárdon, Miskolcon, vagy Veszprémben. Különbözőségét a városok és a könyvtárak nagyságrendjén, a város gazdasági, társadalmi és művelődési fejlettségén kívül a sajátos *helyismereti igény* szolgálata is indokolja. Ez utóbbira azonban nemigen gondoltak a katalógusok összeállítói.

A szekszárdi katalógusban 5—6 helyismereti mű van. Ilyen szegényes lenne a könyvtár Tolna megyére vonatkozó állománya? A gazdag hagyományokkal rendelkező Sárközről például nincs az állományban néprajzi mű. A megye szülöttei közül — *Garay János* és *Babits Mihály* műveinek már szóvá tett hiánya mellett — *Illyés Gyula* is csak alig néhány könyvével szerepel. Megvan *A puszta népe*, de regényként elkönnyelve, viszont nincs meg válogatott, valamint összes verseinek kötete.

A *Miskolci Megyei Könyvtár* katalógusában 20—25 helyismereti mű található. Több, mint az előzőben, de szintén nagyon kevés. A *II. Rákóczi Ferenc* nevét viselő könyvtárban nem lenne meg a fejedelem emlékirata? *Tompá Mihálynak*, *Szemere Bertalannak* nincs kötete? *Kazinczy Ferencnek*, *Herman Ottónak* csupán 2—2 műve volna? Ami pedig szerepel a helyismereti irodalomból, az is

hosszas keresés után található meg a katalógusban.

A *Veszprém* megyei hálózat katalógusában 50—60 megyei vonatkozású könyvet találhatunk. Itt majdnem teljes a helyismereti állomány jegyzéke. Azonban hiányzik *Vajkai Aurélnak Szentgál néprajzáról* írt kiemelkedő könyve, az első hazai mű, amely egy község tárgyi néprajzát teljességében feldolgozza. Hiányzik a megyében kiadott két szépirodalmi antológia, amelyek éppen a táj *mai életének* változásait ábrázolják. Indokolatlanul hiányzik továbbá 4—5 érdekes műzeumi és idegenforgalmi kiadvány (*Jókai Balatonfüreden*, *Fenekpuszta története*, *A tapolcai tavasbarlang* stb.).

A miskolci és a veszprémi katalógus összeállítói láthatólag törekedtek a helyismereti állomány szerepeltetésére. De nem volt elég következetes ennek a szempontnak érvényesítése, amit a hiányokon kívül az is elárult hogy a megyei vonatkozású műveket a katalógusból csak fáradságos nyomozással lehet összegyűjteni. Az 50—60 mű *szét van szórva* a szépirodalom, néprajz, művészetek, földrajz, útleírások, honismeret, életrajzok, magyar történelem, világtörténelem szakcsoportokban. Szerintünk nem helyes a helyismereti anyag feltárásánál a szakozást ilyen mereven alkalmazni. Ugyanakkor nincs elég következetesség a honismeret és az útleírások csoportosításánál sem, mert teljesen azonos jellegű művek kerülnek egyszer egyik, másszor másik csoportba.

Mindezekből önként adódik néhány következtetés:

a) A megyei (helyi) katalógusokban *teljességre törekedve* szükséges feltárni a korlátozás nélkül kölcsönözhető, nem régi kiadású helyismereti állományt.

b) Ezt az állománycsoportot *egy helyen*, összevontan célszerű szerepeltetni. A megyei katalógusban — a honismeret szakcsoportján belül — legyen együtt a megye helyismereti irodalma. Természetesen azokat a szépirodalmi műveket, amelyeket csak szerzőjük személye kapcsol a helyismereti gyűjteményhez, nem szükséges kiemelni a helyükről és ide sorolni, de valamilyen formában külön is kell figyelmeztetni személyükre és itt-lévő műveikre az olvasót.

c) Az ezután kiadásra kerülő katalógusok készítőinek figyelmükbe ajánljuk a fenti szempontokat, a már kiadott jegyzékek gondozóinak pedig javasoljuk, hogy megjelenő első *pótfüzetükben* tárják így olvasóik elé a helyismereti állományt. (pr)